tööstus, mis on kujunenud peamiselt lähi-tagamaa ning siseturu nõuete kohaselt ja seisab mitmekesisuselt esimesel kohal Eestis. See on arusaadavalt sobiv ta geograafilise asendiga, ja see asjaolu päästis teda muide ilma suuremate vapustusita, kui iseseisvuse saabudes ta kaug-tagamaast Suur-Siberi ära lõigati.

Et asulageograafias on praktiline linnu nimestada nende teotsemisalade järele, mis endaga vähemalt 20% linna elanikkude üldarvust seovad (70), siis võib Tartut kindlasti tööstuslinnaks lugeda (vt. tabel VII). Samuti on ta kaubandus- ja liik-

Tabel VII: Tartu rahvastiku arvuline ja protsentuaalne jaotus tööharu-rühmade järele (R. S. K. andmeil (232) 1922. 28. XII.
Répartition de la population de Tartu d'après les professions.

	Tööstus Industrie	Kaubandus Commerce	Transport ja side Transport	Vahelduva tööalaga ja mitmes tööhar.[1]) Ouvriers sans profession, y compris les journaliers	Majateenijad Domestiques	Ühiskondlik tegevus Assistance publique	Põllutulundus Agriculture	Väljaspool toodud tööharusid [2]) Personnes sans profession	Puudulikult ülesantud Personnes, dont la profession est inconnue ou mal définie	Kokku Au total
Arv Nombre	15 170	7 127	2 685	10 159		6 806	1 572	5 357	1 466	50 342
en %	30,2	14,2	5,3	14,3	5,9	13,5	3,1	10,6	2,9	100

lemislinn (14,2% + 5,3 + osa vahelduva tööalaga ja puudulikult ülesantuist moodustavad >20%). Siin ei asu mitte üksi puhtlinnalise, s. o. lokaalse tähtsusega kaubanduslikud ettevõtted, vaid ka laod ja ärid, kontorid, raha-asutised j. t., mis on vahetalitajaiks kõige pealt lähi-tagamaale, aga ka Kagu-Eesti vähemais linnades, aleveis, alevikes ja külades asuvaile jällemüüjaile. Puhtlinnalise iseloomuga äride sekka tuleks lugeda ka majaomandust, mis vastavas tabelilahtris registritud aga kapitalist elavate isikute alla. Suhteliselt on Tartu rahvastikust suurem protsent kaubandusliku tegevusega seotud kui Tallinnas (Tartu : Tallinna = 14,2 : 13,5) (232). Seega on ekslik Tartut vaadelda peamiselt kooli- ja ülikooli-linnana, — arvamine, mis levinud pahatihti laiemais hulgis, eriti Põhja-Eestis, — olgugi et suur hulk keskkoole, ülikool j. t. kõrgemad koolid ilmekalt linna elu-olu mõjustavad ja — nagu nägime — linna rahva-arvu aastase pendeldumisegi rajavad. Vaatamata sellele, et Tartu koolide arv küünib üle 40, õpetajate arv 800-ni ja õpilaste arv 15 000-ni, ei saa tagamaalt tulnukate arvu lugeda üle 10% elanikkude üldarvust (vt. 9. joonis). Hindame aga seda, et nad esinevad linnas tarvitajaina, siis saab tagamaa — kui õpihimuliste noorte lähtekoht — ka nende näol tähtsaks linna elu aluseks. Lähtealaks on keskkooli-õpilaste seas lähi- ning üliõpilaste seas ka kaug-tagamaa peaasjalikult kodumaaline osa.

Tähelepandav on märgatav vahe lähi- ja kaug-tagamaa vahel: 1924 a. II sem. oli Tartus üliõpilasi päritolu järele (vt. tabel VIII) suhteliselt kõige rohkem puht- ja osaldi lähi-tagamaasse kuuluvaist maakonnist ning kõige vähem kaugemalasuvaist Lääne-, Saare- ja Petserimaalt. Viimati peegeldub selles ka vastavate alade tulunduslik jõukus.

Kokku võttes võime Tartut ta elanikkude teotsemise pea-alade ja tagamaaga suhtlemise järele nimetada tööstus-, kaubandus- ja liiklemislinnaks, mis on admi-

1) Päevatöölised, mustatöölised j. m. juhuliselt töötavad töölised, sesoonilised ja tööta töölised.

2) Kapitalist elavad isikud *(rentiers)*, tegevusalata õpilased väljaspool perekonda, hoolekandealused, haiged haiglais ja vangid vanglais.

Tartu, lk. 208